№ 223 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 30 **1899** ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 30 № 223

ՔԱՌԱՍՆԵՕԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի, կէս տարեկան 6 ռուբ. Առանձին համարները 5 կոպէկով.
Բաժանորդագրվում են միայն խմբագրատան մէջ.
Մեր հասցէն. Тифлисъ, Редакція „Мшакъ“.
Կամ Tiflis, Rédaction „Mschak“.
Տելեֆօն № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ (բացի կիրակի և տօն օրերից)
Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով.
Յայտարարութիւնների համար վճարվում են իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ.
Տելեֆօն № 253.

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Մինաս Մինասեան և Մարգարիտ Միքայէլեան Արիանցներ, Միքայէլ Սարգսեան և Նատալիա Եսայեան Մաղաթեանցներ խորին վշտով յայտնում են ազգականներին իրանց ողբալի [illegible], վերջինների Թոռան

Ն Ա Տ Ա Շ Ի

վաղաժամ մահը, [illegible] հոգեհանգստեան արարողութիւնը, երեքշաբթի, նոյեմբերի 30-ին, առաւօտեան 11 ժամին սեփական տնից, Գոլովինսկի պրոսպեկտ № 7, մուտքը Սապերնայա փողոցով (Типографскій Тупикъ) դէպի Քամոյեանց եկեղեցին և այնտեղից Խօջիվանքի գերեզմանատուն: 1—1

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Համալսարանական ընտանիք.—ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Գ. Ջանշեանի յոբելեանը. Նամակ Բաքուից. Նամակ Ֆերգանեան նահանգից. Ներքին լուրեր.—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Նամակ Պետերբուրգից. Արտաքին լուրեր.—ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ.—ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.—ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ. Սեւ բաճկոն.

ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԱԿԱՆ ԸՆՏԱՆԻՔԸ

Մեր ընթերցողները յիշում են, որ ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստրը մի յատուկ շրջաբերականով հրաւիրում էր համալսարանական վարչութիւնների և պրոֆեսորական դասակարգի առանձին ուշադրութիւնը այն հանգամանքի վրայ, որ ուսանողների և պրոֆեսորների մէջ գոյութիւն չունի ոչ մի բարոյական կապ, ոչ մի մտերմական յարաբերութիւն, փոխադարձ վստահութիւն և համերաշխութիւն ոչ մի [illegible]: Մինիստրը այդ երևոյթը համարում էր անբնական և վնասակար, որից առաջ են գալիս ուսանողական կեանքի մէջ անախորժութիւններ և առաջարկում էր յատուկ քննութեան ենթարկել այդ [illegible] միջոցներ նրա առաջն առնելու համար:

Արդարև [illegible] պրոֆեսորական [illegible] Այդ կէտերն են առաջինը՝ գիտնական պարապմունքների այնպիսի կազմակերպութիւնը, որտեղ պրոֆեսորները և ուսանողները լինէին կենդանի, մտերմական շփման, մի տեսակ ընտանեկան յարաբերութիւնների մէջ և երկրորդ՝ ուսանողական առօրեայ կարիքների այնպիսի հոգածութիւնը, որ ապահովէր ուսանող մարդուն բարոյական անտարբերութեան վտանգից:

Հաճութեամբ կարող ենք յայտնել, որ արդէն մի քանի փորձեր են նկատվում համալսարանական կեանքի մէջ, որոնք մի որոշ չափով հող են նախապատրաստում ապագայ աւելի աչող և ընդարձակ գործունէութեան համար: Օրինակ, մի քանի պրոֆեսորներ իրանց անմիջական հսկողութեամբ և ղեկավարութեամբ կազմում են գիտական-գրական շրջաններ, որտեղ քննվում և պարզվում են թէ ընթացիկ և թէ ընդհանուր գրական ու գիտական հարցեր: Կիեվում, պրոֆեսորների մի շըրջանի նախաձեռնութեամբ, բացվում է ուսանողական ճաշարան էժանագին ճաշ մատակարարելու նպատակով և կազմվում է ուսանողների նիւթական ապահովութեան մանրամասն հետազօտութիւնը: Մի պրոֆեսոր միտք է յղացել ուսանողների միջոցով կազմելու և հրատարակելու ժողովածու, որի արդիւնքը կը յատկացվի ուսանողների օգտին: Մշակվում են պրոֆեսորների և ուսանողների գործակցութեան մի քանի ուրիշ ծրագիրներ, որոնց մասին կարելի է լուրջ յիշատակութիւն անել, երբ նրանք բաւականաչափ քննված կը լինեն:

Այն խնդիրը, որ այժմ դրված է համալսարանների առաջ, ինքն ըստ ինքեան շատ կարեւոր է, և ցանկալի է, որ պրոֆեսորներից և ուսանողներից կազմված համալսարանական մեծ ընտանիքը կարողանար շուտով գլուխ բերել կանոնաւոր և համերաշխ գործակցութեան մի ընդարձակ կազմակերպութիւն:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Գ. ՋԱՆՇԵԱՆԻ ՅՕԲԵԼԵԱՆԸ

Նոյեմբերի 20-ին, Մոսկվայում կատարվեց Գ. Ջանշեանի գրական և հասարակական գործունէութեան 25-ամեակի տօնը: Յօբելեանի օրը Ջանշեան օրհնութեան կօնդակ ստացաւ Էջմիածնից, Վեհափառ Կաթողիկոսից և նամակ Կ. Պօլսի պատրիարք Օրմանեանից: Առաւօտեան յօբելեարին նրա բնակարանում մատուցվեցին ուղերձներ «Русск. Вѣд.» լրագրի հրատարակիչ-ընկերների կողմից, Մոսկվայի հայ կանանց կողմից, Նախիջևանի և Վլադիկավկազի հայերի կողմից, Վլադիկավկազի հասարակութեան կողմից և ուրիշներից: Բացի դրանից նա ստացել է 150-ից աւելի գրաւոր շնորհաւորութիւններ և հեռագիրներ Ռուսաստանի զանազան ծայրերից, մայրաքաղաքի և գաւառական մի քանի լրագիրների խմբագրութիւնների կողմից, Ս. Ի. Զարուդնիի և Վ. Ս. Արցիմօվիչի ընտանիքների կողմից, Գ. Պ. Ստարիցկուց, Ա. Վ. Օրլովայից, Ա. Մ. Ժէմչուժնիկովից, Պ. Ի. Վէյնբերգից, Վ. Դ. Սպասովիչից, Վ. Ի. Սամարսկի-Բիխովցից, Պետերբուրգի գրականագէտների մի խմբից 42 ստորագրութիւններով և մամուլի, փաստաբանութեան, դատարանի ներկայացուցիչների և մասնաւոր անձանց կողմից: Կային նոյնպէս շնորհակալութեան ողջոյններ զանազան համալսարանների ուսանողների, Թիւրքիայից փախած հայերի, հայ աշուղների և ուրիշների կողմից:

Երեկոյեան ժամը $6^1/_2$-ին «Սլավեանսկի բազար» ռուսական ապարանքում յօբելեարի պատւին ճաշ տրվեց, որին մասնակցում էին մօտ 200 անձինք: Նրանց թւում գտնվում էին համալսարանի պրոֆէսորներից մի քանիսը, փաստաբանութեան և պարբերական հրատարակութիւնների ներկայացուցիչները, զէմստվօի և դատաստանական վարչութեան գործիչները, Մոսկվայի հայոց կօլօնիայի ներկայացուցիչները և Մոսկվայի հասարակութեան տիկիններից մի քանիսը: Ճաշի ժամանակ առաջին ճառը արտասանեց յօբելեարը, որը յիշեցրեց՝ թէ իր յօբելեանը համընկնում է Կայսր Ալէքսանդր II-ի Դատաստանական կանօնադրութիւնների հրատարակութեան 35-ամեակին, մատնացոյց արեց Ս. Ի. Զարուդնիի նշանակութեան վրա դատաստանական րէֆօրմում, որը տօն տուեց նրան և որը 1854 թ-ի նոյեմբերի 20-ի օրէնսդրական ակտի խմբագիրն էր, և վերջում հրաւիրեց ներկայ եղողներին պատուել Զարուդնիի յիշատակը ոտքի կանգնելով: Բոլորը վերկացան իրանց տեղերից: Դ. Ն. Անուչին ողջունեց Գ. Ա. Ջանշեանին «Русск. Вѣд.» լրագրի խմբագրութեան կողմից, որպէս մեծ րէֆօրմների շրջանի ամենալաւ բացատրողներից մէկին: Վ. Ա. Գոլցէվ ողջունեց յօբելեարին «Русская Мысль» ամսագրի խմբագրութեան կողմից, որպէս ռուսաց ժուռնալիստիկայի ամենալաւ ներկայացուցիչներից մէկին, որպէս ճշմարտութեան և արդարութեան գաղափարի ամենաազնիւ և ամենայամառ տարածողներից մէկին, և բաժակ բարձրացրեց այն սկզբունքների ապագայ յաղթանակի համար, որոնց անխոնջ քարոզողն է յօբելեարը: «Курьеръ»-ի խմբագիր Ե. Ա. Ֆէյգին յօբելեարի կենաց բաժակը բարձրացրեց, որպէս փառաւոր հրապարակախօսի, որը քառորդ դար աւելի և աւելի մեծ եռանդով կռւում էր արդարութեան և իրաւունքի համար: Վ. Ա. Մակլակով ճառ արտասանեց երդուեալ հաւատարմատարների օգնականների կօնսուլտացիայի կողմից, որի մէջ ողջունում էր յօբելեարին, որպէս 60-ական թւականների շրջանի նկարչի և բանաստեղծի: Այդ ճառից յետոյ կարդացվեցին յօբելեարի անունով ուղարկված շնորհաւորական հեռագիրները: Պետերբուրգի երդուեալ հաւատարմատարների խորհրդի նախագահ Տուրչանինովից հետևեալ հեռագիրն է ստացված. «Պետերբուրգի երդուեալ հաւատարմատարների խորհուրդը ուղարկում է ձեզ իր ողջոյնը, այն մեծ սկզբունքների անկեղծ և ջերմ ջատագովին, որոնք Կայսր Ալէքսանդր II-ի վերանորոգութիւնների հիմքն են կազմում, և շնորհաւորում է ձեր արդիւնաշատ գործունէութեան յօբելեանը:» Ուրիշ շնորհաւորական հեռագիրներ և նամակներ ստացված էին Մոսկվայի նահանգական զէմստվօի վարչութեան նախագահ Դ. Ն. Շիպօվից, Կօլօմնայի գաւառական զէմստվօի վարչութեան նախագահ Ա. Ն. Սազօնովից, «Юридическая Газета», «Новое Обозрѣніе», «Вѣстникъ Права», «Русское Богатство», «Право», «Міръ Божій» խմբագրութիւններից, իշխան Ա. Ի. Ուրուսովից, Վ. Դ. Սպասովիչից, Ս. Ա. Մուրօմցեվից, դօկտոր Բօկովից, Մ. Ն. Երմօլօվայից, Ս. Ի. Վիկտօրսկուց, Կալուգայի փաստաբաններից և ուրիշներից:

Հեռագիրները կարդալուց յետոյ էլի մի քանի ճառեր արտասանվեցին: Մոսկվայի հայոց կօլօնիայի կողմից խօսեց պ. Մամիկօնեանց, որը մատնացոյց արեց այն բանի վրա, որ յօբելեարը

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՍԵՒ ԲԱՃԿՈՆ

Պատմուածք Մաքս Կրետցէրի

—

Այսպէս է աշխարհը կազմված: Կան աշխարհումս մարդիկ, որոնք անվերջ չարչարվում են, բանում մինչև ուժաթափութիւն, բայց աջողութիւն չունեն:

Այդպիսի անաջողակներիցն էր և իմ բարեկամ Պետրոս Կրումբառում:

Հաւատացէք, պարոն, հեշտ չէ 8 ֆունտանոց մուրճը ձեռքին կռացած՝ ճանապարհին նստել և քար ջարդել: Դուք անշուշտ գիտէք, թէ ինչքան մանր են ջարդում քարը խճուղիի համար, պատահում է, որ ձեռքերդ ճմլվում են և բոլոր ջղերդ այնպէս թուլանում, որ թւում է, թէ այլ ևս ոյժ չը կայ. երակներդ ձգձգվում են և կարծես թէ անդամներդ կապարից են ձուլված. բայց ինչ արած, կարիքը չէ խղճում, քաղցած փորերը կերակուր են պահանջում... Աչքերդ ջրակալում են քարի փոշիից, խճի կտորները երեսիդ են զարկվում—ոչ ոք այդ մասին չէ ցաւում: Սուրբ գրքում ասված է. «երեսիդ քրտինքովը հացդ վաստակիր»...

Ցաճախ արևը անխղճաբար խանձում է և այրում, ինչպէս կրակ դարձած ածուխ—մեզ նմանների համար այդ ժամանակ շատ ծանր է լինում. քրտինքը ծորում է հին կնճիռների վրայով և նորերը ակօսում, փոշիով լցնում է կոկորդը և մենք համարեա թէ բոլորս սաստիկ հազում ենք: Պատահում են րոպէներ, երբ ապրելու ցանկութիւնը կորչում է և անիծում ես, թէ քեզ և թէ քո բաղդը.—ներեցէք, պարոն, կոպիտ արտայայտութեանս համար, բայց հաւատացնում եմ ձեզ, այդ ճիշդ է:

Բայց այդ րոպէները շատ շուտ են անցնում: —Յիշում ես կնոջդ, երեխաներիդ, հաչւի օրը, յիշում ես անպաճոյճ ճաշը և նրան պատրաստող հաւատարիմ ձեռքերը և յոգնած անդամներիդ մէջ նոր ոյժ է մտնում: Պատահում է և այն, որ տեսնում ես վերակացուին, որը ձեռքերը գրպանը դրած, խիստ-խիստ նայում է քո կողմը: Ես պէտք է ձեզ ասեմ, որ նա տոկոս է ստանում իւրաքանչիւր սայլ խճիից, իսկ ժամանակը, ինքներդ գիտէք, շատ ծանր է և մեզ պէսների հետ շատ էլ «նազ ու թազ» չեն անում. և այդպէս կուլ կը տաս անբաւականութիւնդ, կը սղմես ատամներդ ու մուրճովդ աղմկել կը սկսես: Քաղցր չէ ճորտութիւնը, բայց ինչ արած... Մէկը ընտանիք ունի, միւսը մայր կամ քոյր և կամ հիւանդ նշանած, ինչպէս էր մեր Պետրոսը. բոլորը մէկ է, սէրը ապրում է մեր սրտերում էլ, ինչպէս և միւս մարդկանց սրտում:

Նայեցէք այն կողմը, պարոն, տեսնում էք այնտեղ, կաղամախիների ետև երևում է երդիկ. այնտեղ ապրում է Կլարա Հելմները իր պառաւ մայր Դօրսկէայի հետ: Երդիկը—տնակի ամենալաւ մասն է, եթէ միայն տնակ կարելի է անուանել չորս թեքված, կաւեայ պատերը: Ձմեռը այնտեղ դուք չուն էլ չէիք պահի, իսկ ամառը մլակները ու սողունները հանգիստ չեն տալիս: Այդ ամենը չէր խանգարում Պետրոսին պնդել, որ այդ խռուչում թագնված է այն ամենաթանգագին մարգարիտը, որ նոյն իսկ պալատում կարող էր առաջնակարգ տեղ բռնել: Կլարա Հելմները հէնց նոր էր 17 տարին լրացրել. մազերը ոսկեգոյն էին, իսկ աչքերը կապտագոյն. աչքերը, ո՜հ պարոն, հաւատացէք, նրբանք կարծես թէ ձեզ չանթում էին, երբ պատահում էր, որ նա ձեզ նայում էր երկար թաւ թերթերունքների տակից: Եւ մաքուր էր այդ հայեացքը, ինչպէս աչնանային առաւօտեան խոտերի վրա իջած ցօղը:

Ահա նայեցէք, այն կողմը սպիտակին է տալիս մի ուղիղ խճուղի, որի երկու կողմը տնկված են սօճիներ: Դա Բեռլին տանող նոր ճանապարհն է, որը ընդամենը երեք տարի առաջ է շինված: Այն ժամանակ ծառեր էլ չը կային. նրանք յետոյ են տնկված: Արևը անխղճօրէն կիզում էր և խիճ ջարդողները քրտնում էին... Է՜հ, ինչու յիշել...

Ես բանում էի այդ ճանապարհի վրա և այդտեղ էլ ծանօթացայ Պետրոսի հետ: Ամենքը սիրում էին նրան, իսկ ես ամենից աւելի: Նա ամրակազմ մի երիտասարդ էր և նրա դէմքը մինքան բաց էր և բարեհամբոյր... Նրա ոյժը և ճարպիկութիւնը ամենքիս զովասանքի առարկան էր և մէկ դրանով էր խեղճ Պետրոսը հպարտանում, մէկ էլ իր Կլարայով:

Բայց ամեն մարդ ունի իր տարօրինակ կողմերը, իւրաքանչիւրը իր կեանքում ձգտում է որ և է բանի, ամեն մարդ սիրում է տենչալ: Մէկը ձգտում է պատիւների ու փառքի և մնում է մի և նոյն յիմարը, ինչպէս և էր, միւսը ձգտում է հարստութեան և ստանալով հարստութիւնը, վախենում է կորցնել ու գիշերն էլ չէ քնում: Ահա այդպէս է աշխարհը. մէկը ցանկանում է մի բան, միւսը—մի ուրիշ բան: Պետրոսն էլ ունէր իր ֆանտազիան. նա սաստիկ ցանկանում էր ունենալ սև բաճկոն: Դրանից աւելի մի ուրիշ տենչանք չունէր:

Նա մի օրավարձ բանուորի զաւակ էր և հէնց մանկութիւնից միտքն էր դրել փող հաւաքել սև բաճկոն գնելու համար: Մ՜ի ծիծաղէք, պարոն: Պատահում էր, որ մենք միասին բանում էինք և նա յանկարծ մուրճը գետին դնելով՝ գրպանից հանում էր քսակը:

—Ասա, խնդրեմ, Յովսէփ, չէ՞ որ դու եղել ես Բեռլինում, ինչ կարժենայ մի բաճկոնը. ես կարծում եմ, որ անխելքութիւն է մտածել 30 տալլէրից պակաս...

րը իր յօղուածներով և «Братская Помощь» ժողովածուի հրատարակութեամբ ռուսաց հասարակութեան մէջ համակրութիւն առաջ բերեց դէպի հալածված թիւրքահայերը և յայտնեց, որ Մոսկվայի հայերի մէջ բաւական գումար է հաւաքված 25 հոգու ապաստարան հիմնելու համար ի յիշատակ ներկայ յոբելեանի: Պրոֆէսոր Կ. Ա. Տիմիրեազէվ ողջունեց յոբելեարին մանկավարժական աշխարհի ներկայացուցիչների կողմից և յայտնեց, որ յոբելեարի հրապարակախօսական գործունէութիւնը և նրա «Изъ эпохи великихъ реформъ» գիրքը ունէին ամենախոշոր, ամենազօրեղ կրթիչ նշանակութիւն: Ապա ճառեր արտասանեցին՝ պրոֆէսոր Վ. Ի. Գէրիէ, երդուեալ հաւատարմատարների օգնականների կօնսուլտացիայի ներկայացուցիչներ պ. Բիսկ, պ. Լանին (Նիժնի-Նովգորոդից) և Ն. Ա. Կօբլուկօվ, որը չեչտեց, թէ յոբելեարի գործունէութիւնը ցոյց է տալիս, թէ մինչև անգամ մեր ռուսաց կեանքի պայմաններում ինչ մեծ նշանակութիւն ունեն հաստատ համոզմունքները և նրանց անյողդողդ կերպով կեանքի մէջ մտցնելը: Վերջը յոբելեարին ժողովրդական վարժուհիների կողմից ողջունեց Ա. Վ. Ֆիլատովա: Յօբելեարը մի քանի անգամ պատասխանեց ողջոյններին և իր երախտագիտութիւնը յայտնեց այն բոլոր անձանց, որոնք պատուեցին նրա գրականական և հասարակական գործունէութիւնը: Ընթրիքից յետոյ Կ. Ի. Միխայլօվ-Ստոյան և Գ. Դ. Օրլօվ մի քանի արիաներ և ժողովրդական երգեր կատարեցին:

Ապա ուշ գիշերին էլի հետևեալ շնորհաւորական հեռագրերներ են ստացվել՝ Նիժէգորոդեան հաշտարար դատաւորների ժողովի նախագահ Ա. Ռօմանօվից, Նիժէգորոդի փաստաբանների ներկայացուցիչ Կարպօվից և Պետերբուրգից՝ Կ. Կ. Արսէնիևից, սենատոր Գէրկէից, Վ. Գ. Կօրօլէնկօից, Ն. Կ. Միխայլօվսկուց, Ա. Ս. Պօմիրկօվից, Լ. Վ. Լիբէնկօվից, Ս. Ի. Պէչկինից և ուրիշներից:

«Русск Вѣд.»

ՆԱՄԱԿ ԲԱԳՈՒԻՑ

Նոյեմբերի 21-ին

Անցեալ կիրակի բժշկապետ Մ. Օրբանտը կարդաց իր ժողովրդական դասախօսութեան երկրորդ մասը՝ անատօմիայից և մարդակազմութիւնից հետևեալ ծրագրով.—արիւն, նրա բաղկացուցիչ մասերը, արեան սպիտակ և կարմիր գնդակիկները, սիրտը, անօթները, արեան շրջանառութիւնը, շնչառութիւնը, թոքերը, արեան գազերի փոփոխումը, երիկամունքները: Դահլիճը լիքն էր սովորականին պէս:

Պարոն Օրբանտը նոյն այդ դասախօսութիւնները կրկնում է Սև քաղաքում՝ Նօբէլի գործարանում:

Այսօրվայ դասախօսութիւնը զուտ գրականական էր: Դասախօսում էր մի կին:

Նախ կարդացվեց ծովագնացների կեանքից մի փոքրիկ պատկեր. ովկիանոսի առողջ, կայտառ, բայց կոպիտ զաւակները՝ աշխատանքից յետոյ անձնատուր են լինում իրանց անմեղ ուրախութիւններին. խմբված մի տեղ՝ նրանք պարում, երգում, ծիծաղում են, մի առժամանակ մոռանալով իրանց դաժան կեանքի արհաւիրքները: Յանկարծ մի անսովոր դէպք ընդհատում է նրանց ուրախութիւնը. Իգնատի փողերը գողացել են ու կասկածը ընկնում է Պրօխօրի վրա. և ուրիշը չէ կարող անել. քանի-քանի անգամ այդ անճոռնի կազմուածքով և անհամակրելի դէմքով նաւաստին բռնվել է գողութեան մէջ, ծեծվել, պատժվել է ընկերներից և դեռ չէ խրատվել: Այդ թշուառ, ողորմելի Պրօշկան այժմ աւելի խիստ կը պատժվի. Իգնատին մի շատ խստասիրտ և կոպիտ նաւաստի է. նա նրան կը տանջէ, կը ծեծէ, մինչև անգամ կը սպանէ, եթէ փողերը յետ չը ստանայ: Իսկ յիմար Պրօշկան աւելի է յամառում. սպառնալիքներն ու ծաղրանքը նրան աւելի են ստիպում իր յանցանքը ծածկելու և չը խոստովանելու:

Բարի, հեզաբարոյ Շույսկօվը նոյնպէս մի տգէտ նաւաստի է, միայն շատ լաւ է հասկանում յանցաւորի հոգեկան դրութիւնը ու նրան սպառնացող փորձանքը և նա Պրօխօրին ազատում է ոչ միայն վտանգից, այլ և այն բարոյական անկումից, որին նա մատնված էր: Մի երեկոյ նա մտնում է առանձնացած, մտքերի մէջ խորասուզված Պրօշկային և առաջարկում է նրան իր վերջին կօպէկները Իգնատիին վերադարձնելու, միայն թէ ընկերոջ կեանքը ազատած լինի:

Եւ Պրօշկան վերածնվում է բարոյապէս:

Նա առաջին անգամն է լսում մարդկանցից բարի խօսք, առաջին անգամն է տեսնում մի հայեացք՝ այդքան հաճելի, բարի և պայծառ: Ամօթից կարմրած, նա հրաժարվում է վեհանձն ընկերոջ առաջարկութիւնից, խոստովանում է իր յանցանքը և գողացած փողերը յետ է դարձնում: Այդ օրից Պրօշկան բոլորովին փոխվում է. նա էլ առաջվայ ողորմելի և զզուելի գողը չէ, այլ մի ճշմարտախօս, քաջ և անձնուէր նաւաստի, որը մի պատահական դժբաղդութեան ժամանակ իր բարերարին ազատում է ովկիանոսի ալիքներից՝ իր կեանքը վտանգի ենթարկելով. բայց ինչքան երջանիկ է Շույսկօվը, ինչպիսի հոգեկան հրճուանք է զգում նա, տեսնելով իր բարոյական ույժի ազդեցութիւնը, իր վեհանձն վարմունքի հետևանքը:

Անկեղծութեամբ, առանց յատուկ մտքերի կատարած բարիքը հրաշքներ է գործում:

Երկրորդ վէպիկի մէջ նկարագրված էր նոյնպէս անձնուիրութեան մի օրինակ, միայն աւելի թոյլ կերպով: Շատ կտորներ ուղղակի աւելորդ էին և գրուածքի ամբողջութեանը խանգարում էին:

Մ. Աւագեանց

ՆԱՄԱԿ ՖԵՐԳԱՆԵԱՆ ՆԱՀԱՆԳԻՑ

Կօկանդ, նոյեմբերի 15-ին

Թիւրքեստանն էլ ձգտում է մասնակցել 1900 թւի Պարիզի համաշխարհային ցուցահանդէսին իր մայրենի երկրի արդիւնաբերական նմուշներով: Այդ երկիրը, իր երկարաձիգ դարերի ընթացքում ոչ մի չօշափելի առաջադիմութիւն չէր ցոյց տուած և թաղված էր ասիական խոր քնի մէջ. այդ ժողովուրդը Ղուրանի սոսկալի մոլեռանդութեան ովկիանոսում խորասուզված էր: Երկար տարիներ նա տարուբերվել է միւսիլման աշխարհի ցնորական յուսախաբութիւնների մէջ, սպասելով այս կամ այն խանի կեղեքիչ իշխանութեան:

Մօտաւորապէս քառորդ դար առաջ ռուսական բանակը ճեղքեց այդ ապականված մթնոլորտը, սկսելով Կրասնովոդսկ քաղաքի սահմաններից մինչև Տաշկէնտի խորքը, մինչև Աֆղանստանի սահմանները, գրաւելով Ախալթաղ, Սամարկանդ, Կօկանդ, Մարգէլան, Անդիջան և այլ քաղաքները: Այդ ժամանակից սկսած Թիւրքեստանի համար նոր շրջան բացվեց, նա դէն գցեց իր հին վերարկուն: Այսօր նա ծաղկել ու մշակվել է, շնորհիւ ռուսական կառավարութեան լուրջ ընթացքի:

Կօկանդն էլ զգալի փոփոխութիւն է ցոյց տալիս: Ամսի 5-ին, կիրակի օր, տեղի ունեցաւ մի փոքր ցուցահանդէս, ուր զետեղված էին Թիւրքեստանի այլ և այլ աւերակ և դեռ կանգուն մնացած հնութիւնների, ժողովրդի կենցաղավարութեան կենդանի տիպերի լուսանկարները, և բաւական գեղարուեստական, նուրբ ճաշակով գծված զանազան նկարների հաւաքածու: Նոյնպէս պատրաստվել է բաւական վայելուչ թատերական բեմ, ուր ներկայացումներ են տրվում մի խումբ ռուս սիրողների կողմից բարեգործական նպատակներով:

Ասում են թէ այս հասոյթից մի բաժինն էլ կուղարկվի հօլանդական ընկերութեան (ի նպաստ թշուառ բօէրների): Բայց դրանից՝ տեղումս ձեռնարկվել է առանձին հանգանակութիւն նոյն նպատակով: Հետաքրքիր է տեսնել տեղացի միւսիլման ժողովրդի եռանդը, որ խումբ-խումբ գալով լցնում է սրահները: Երեք օր շարունակվող այս հանդիսում իմ հարևանցի կերպով նկարագրած ժողովուրդն է, որ գալիս է պսակել իր առատ օժանդակութեամբ մի խումբ երիտասարդների օգտակար ձեռնարկը: Որքան սիրելի է ինձ տեսնել այս, դեռ նոր զարթած միւսիլման ժողովրդի բուռն զգացումը դէպի հանրօգուտ ձեռնարկները, նոյնքան էլ ցաւ է ինձ, երբ ինքս ինձ հարց եմ տալիս.— իսկ մենք... Տարակոյս չը կայ, որ մեզանից շատերը կը կարմրեն այս հարցի առաջ: Ի՞նչ, մի՞թէ մեր ամեն մէկի անձնասիրութիւնը չի վիրաւորվի, երբ բաղդատել ուզենք Թիւրքեստանը «Մշակի» № 205-ի մէջ տպված յօդուածում դուրս բերած «Հարուստ Բագուի» հայ հասարակութեան հետ, որ թատրօնական մի խումբ էլ չէ կարողանում պահել իր մէջ: Ափսոս: Եթէ այդպէս շատ են տատանվում այս տեսակ կարևոր հարցերի մէջ, և մի համակրելի գործ կանգուն պահել վլանում են, լաւ կանեն, եթէ օրինակ առնեն այս միւսիլման ժողովրդի նախանձելի ձգտումներից:

Գրեթէ երեք օր վերջ տեղական հանդէսը վերջացաւ բաւական աջողութեամբ: Այսօր, վաղը, միւս օրը շերամապահական, այգեգործական, երկրագործական, ձեռագործական, անեղնագործական մի կարգ պատրաստութիւնների հետ յիշեալ ամբողջ հաւաքածուն կուղարկվի Պարիզ:

Արդեօք մենք էլ կունենանք մեր արժանաւոր մասնակցութիւնը այդ յիշատակելի գործի մէջ:

Վահէ Հայկազեանց

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Չքաւոր հայ ուսանողների օգտին ստացանք Բագուից, Գ. Մէլիք-Մարութեանից քսան և հինգ րուբլի, որ այս օրերս կուղարկենք համալսարաններից մէկի վարչութեան՝ հայ ուսանողների ուսման վճարի պակասը լրացնելու նպատակով:

Ռուսաց պարբերական մամուլի շատ ներկայացուցիչներ թէ մայրաքաղաքներում և թէ գաւառներում, աչքի առաջ ունենալով հեռագրական ներկայ գործակալութեան խոշոր պակասութիւնները, կազմել են ներքին գործերի մինիստրի անունով մի խնդիրք, որով յայտնում են, որ նրանք ցանկանում են հիմնել մի նոր հեռագրական գործակալութիւն «Телеграфное агентство русской печати» (Ռուսաց մամուլի հեռագրական գործակալութիւն) անունով և խնդրում են թոյլտուութիւն: Գործակալութիւնը ցանկութիւն ունի սկսել իր գործունէութիւնը առաջիկայ 1900 թւի յունվարից:

—

Մեզ հաղորդում են, որ նկարիչ Այվազովսկու նկարած պատկերների ցուցահանդէսը, որ բացված էր Բագւում, ունեցաւ մեծ աջողութիւն: Համարեա բոլոր պատկերները ծախված են: Շատերի համար ցանկալի էր ունենալ նշանաւոր նկարչի ստեղծագործութիւնները և, անկասկած, եթէ աւելի մեծ թւով պատկերներ բերված լինէին, նրանք կը ծախվէին Բագւում:

—

Յայտնի է, որ ուսումնարաններում սովորող աշակերտներին արգելված է տիֆ հիւանդութիւնից առողջանալուց յետոյ մի որոշ ժամանակամիջոց դպրոց յաճախելը: Այժմ ներքին գործերի մինիստրութեան բժշկական խորհուրդը, մասնագիտական քննութիւն կատարելուց յետոյ, որոշել է, որ որովայնի տիֆով հիւանդ աշակերտներին առողջանալուց յետոյ կարելի է այլ ևս չը կզղիացնել. իսկ բծաւոր տիֆով հիւանդներին անհրաժեշտ է դեռ 14 օր պահել կզղիացրած վերջին ջերմից յետոյ:

—

Կիրակի, նոյեմբերի 28-ին, Թիֆլիսի քաղաքային դումայի դահլիճում կայացաւ Թիֆլիսի նաւթարդիւնաբերական ընկերութեան ընդհանուր ժողովը: Այդ ընկերութիւնը վերցրել է աճուրդով Բագուի նաւթաշրջանի Բիբի-Էյբաթ կոչված տեղում մի կտոր հող, որ գտնվում է առատ նաւթ տուող հողաբաժիններին կից: Ընկերութիւնը մինչև այժմ դեռ չէ սկսել նաւթահորեր փորելը, որովհետև զբաղված էր իր ներքին կազմակերպութեան հարցերով: Նոյեմբերի 28-ի ընդհանուր ժողովը վճռեց անմիջապէս ձեռնարկել գործի և յանձնել վարչութեան հոգալ անհրաժեշտ ծախքերը: Այնուհետև ժողովը սկսեց ընտրութիւններ կատարել և ընտրեց հինգ անձինք դիրեկտորի պաշտօնի համար և երեք անձն իբրև վերստուգող յանձնաժողովի անդամներ:

—

Գաւառներում, ուր չը կան պետական բանկի բաժանմունքներ, մինչև այժմ անկարելի էր տեղական արդիւնագործների և առևտրականների համար փոխառութիւններ անել: Աչքի առաջ ունենալով օգնել և այդ անձանց, ֆինանսների մինիստրութիւնը մտադիր է թոյլատրել գաւառներում գտնվող պետական գանձարաններին տալ կարճատև փոխառութիւններ:

—

ԲԱԳՈՒԻՑ մեզ գրում են. «Թաղիևի թատրօնը պատրաստ կը լինի առաջիկայ դեկտեմբերի 20-ին: Թատրօնը գեղեցկացրած է և զարդարված քանդակներով: Վարագոյրների մի մասը խալացիներ են: Թատրօնատէր հասարա-

---

Եւ նա սկսում էր համրել խնայած գումարը: Գլուխը շարժում էր և դրամները նորից գրպանում պահում:

—Այո, 20 տալլէր—մեծ գումար է—ասում էր նա և սկսում նորից մուրճով աղմկել:

Ցաւում էի ես և ուզում էի խեղճին օգնել, բայց ինչ արած, պարոն, ես ինքս հարուստ չեմ...

Այդպէս էր դրութիւնը, մինչև որ Պետրոսը Կլարայի հետ ծանօթացաւ: Նրանք փոխադարձաբար իրար սիրեցին:

Ապագայ ձմեռը հարսանիքը կը կատարենք, ասում էր նա՝ գրպանից հանելով յայտնի քսակը.—իսկ բաճկոնը հարկաւոր է գնել. առանց բաճկոնի պսակվելը նոյն իսկ դուրալի չէ: Հարկաւոր է 30 տալլէր ծախսել:

Վերջապէս նա վճռեց իր կեանքում առաջին անգամ գնալ Բեռլին և տեսնվել դերձակի հետ, բայց վճիռը միշտ մի կիրակիից մինչև միւսն էր յետաձգվում, երբ յանկարծ Կլարան հիւանդացաւ: Գիւղերում շատ տարածված էր ծաղիկը և Կլարան վարակվեց: Հիւանդութիւնը սուր կերպարանք ստացաւ: Պետրոսը ամեն ինչ աշխարհում մոռացաւ. նա ամբողջ օրերով նստած էր հիւանդի կողքին և աշխատում էր նրա ամեն մի ցանկութիւնը հասկանալ:

—Սիրելի, թանգագին Կլարա—շշնջում էր նա,—ինձ աշխարհումս բացի քեզանից ոչինչ հարկաւոր չէ: Դու, միայն դու ես ինձ հարկաւոր: Առողջացիր և ես քեզ ձեռքերիս վրա ման կածեմ:

Սիրտս ցաւում էր, երբ տեսնում էի Պետրոսին և լսում նրա խօսքերը:

Եկաւ ամառը և Կլարան առողջացաւ, բայց, Աստուած իմ, ինչպէս նա փոխվել էր: Ամբողջ երեսը ծաղկից փոս-փոս էր դարձել. եթէ աչքերը չը լինէին, դժուար էր ճանաչել նրան: Բայց ամեն ինչի ընտելանում են և մենք այնքան ընտելացանք, որ չէինք կարող այլ կերպ Կլարային երևակայել: Պետրոսը երջանկութիւնից իրան չէր ճանաչում: Պատահում էր, մօտենում էր Կլարային և հարցնում.

—Սիրու՞մ ես ինձ, Կլարա:

Նա աչքերը բարձրացնում էր, նայում նրան և ասում էր.

—Մինչև չեմ դադարի չեչոտ լինել, չեմ դադարի և քեզ սիրել. իսկ չեչոտ ես յաւիտեան կը լինեմ, կը նշանակէ սիրելու եմ մինչև մահը:

Ու ծիծաղում էր...

Այո, պարոն, այդպիսի սէրը հազուագիւտ է:

Ձմեռը հասաւ և Պետրոսը սկսեց հարսանիքին պատրաստվել: Մենք բանում էինք մօտակայ քարափում, ուր քար էինք կտրում: Խոստացել էին ամբողջ ձմեռ բանեցնել: Այդ ժամանակը Պետրոսը նորից յիշեց իր հինաւուրց տենչանքը, սև բաճկոնը՝ որ նրան հանգիստ չէր տալիս: Մի կիրակի նա արդարև ուղևորվեց Բեռլին և բոլորս նայում էինք նրա վրա զարմացած, կարծես թէ նա ով և է հրաշք գործեց:

—Լսիր, Յովսէփ, բաճկոնը արժէ միմիայն 15 տալլէր,—ասաց նա ինձ,—և միւս կիրակի դերձակը կը բերի ուղղակի Կլարայի տունը:

Վերջապէս հասաւ և կիրակին.—ախ, պարոն, լաւ կը լինէր չապրէի մինչև այդ օրը:

Կլարան հագել էր իր ամենալաւ զգեստը և նստել էր իր տնակի պատուհանի առաջ՝ մօր հետ միասին: Չեչոտ աղջկայ երեսը փայլում էր անսովոր երջանկութեամբ: Այդ օրը նշանակված էր հարսանիքը, որը պէտք է կատարվէր մօտակայ գիւղի եկեղեցում: Ժամի երկուսն էր, ժամի 3-ին դերձակը բերելու էր բաճկոնը, իսկ ժամի 4-ին նրանք գնալու էին եկեղեցի:

Պետրոսը և ես այդ առաւօտ բանում էինք քարափում. հարկաւոր էր մի բաւական մեծ կըտոր քար կտրել:

—Միայն թէ դերձակը չը խաբէ,—ասում էր նա ինձ,—ահա և ժամի երկուսն է զարկում. ժամանակ է տուն գնալ:

—Պետրոս, ի սէր Աստուծու, հեռացիր՝ ափից քարէ կտոր է ընկնում...

Բայց արդէն ուշ էր, լսվեց խլացուցիչ աղմուկ, նման կայծակի, և Պետրոսն ընկած էր իմ ոտների առաջ, իսկ նրա կրծքից լսվում էր ծանր հառաչանք:

Ինչպէս պատմեմ ձեզ, պարոն, թէ ինչ էինք զգում մենք, հաւաքված նրա շուրջը պառաւ Դօրօթէայի տանը: Գիւղական ֆէլդշէրը ոչինչ չը կարողացաւ անել: Կլարան, ինչպէս խելագար, այս ու այն կողմն էր ընկնում և կիսախելագար էլ մնաց, միայն թէ յետոյ աւելի խաղաղվեց: Քարը ջախջախել էր Պետրոսի կուրծքը և մենք ոչինչով չը կարողացանք նրան օգնել:

—Թանգագին, ոսկէ Պետրոս, մի մեռիր, ո՜հ, Աստուած իմ...

—Կլարա... Մի նայիր... բաճկոնին...

Նա կամենում էր բարձրանալ, բայց իսկոյն նորից ընկաւ բարձի վրա:

—Կլարա, թանգագին Կլարա, ինձ այժմ այնքան թեթև եմ զգում...

Մէկ հառաչ դուրս թռաւ նրա կրծքից... և ամեն ինչ վերջացած էր:

Մենք շշմած կանգնած էինք, երբ ներս մտաւ դերձակը, բերելով սև բաճկոնը: Մենք բոլորս արտասվեցինք և ծեր Իրգէնը ասեց զգացված ձայնով:

—Հարկաւոր է լուանալ նրան և հագցնել. նրա հանդերձը ցնցոտիներ էր դարձել: Ի՞նչ արած, նրան չը վիճակվեց իր հարսանիքին հագնել բաճկոնը, թող հագնված պառկի դագաղում: Ահա, պարոն, թէ երբ Պետրոս Կրումբսօնը հագաւ իր սև բաճկոնը:

Աշոտ

կութիւնը բոլորովին ձանձրացել է ցիրկի համար չինված բեմի անյարմարութիւններից, որտեղ այժմ տեղի ունեն ներկայացումները և օր օրի վրա սպասում է թատրոնի բացման: Ցոյս կայ, որ այնուհետև ներկայացումների հաստյթները կանոնաւորվեն և մեծանան»:

—

ՆԵՐՔԻՆ-ԱԳՈՒԼԻՍԻՑ մեզ գրում են. «Այս օրերս էլ նորակոչ զինուորներին ուղարկեցին մեր գաւառաքաղաքը՝ Նախիջևան, և այնտեղից էլ Ռուսաստան պիտի ուղարկեն»:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻՑ

—

Թէհրան, նոյեմբերի 18-ին

Բաշտում պատահած հրդեհը շարժել է և այստեղի կառավարչական շրջանների ուշադրութիւնը: Պաշտօնական տեղեկութիւնները ցոյց են տալիս, որ այրված է 1170 խանութ, 28 քարվանսարա և 3 մզկիթ: Նիւթական վնասը հաշւում են 2,000,000 ռուբլի: Վնասվողներն եղել են բացառապէս պարսիկները. հայերը, շնորհիւ իրանց ձեռք առած միջոցների, կարողացել են ազատել իրանց խանութները, եկեղեցին և դպրոցը: Երբ Պարսկաստանում, որ և է քաղաքում, հրդեհ կամ մի այլ աղէտ է պատահում, մուսուլման ժողովուրդը, այն խորին համոզմունքով, թէ այդ աղէտը Աստուծու կողմից ուղարկված մի պատիժ է, մեղք է համարում դիմադրել նրան, թուլացնել նրա զօրութիւնը և առաջն առնել, այլ ձեռքերը ծալած լուռ սկանատես է հանդիսանում:

Անհնարին է նկարագրել ժողովրդի թշուառութեան աստիճանը այդպիսի մի մեծ աղէտից յետոյ: Պարսից կառավարութիւնը ոչ մի հնաբաւորութիւն չունի օգնել թշուառ բաշտեցիներին. միակ յոյսը դրսի օգնութեան վրա է: Ենթադրութիւն կայ կազմել այստեղ մի նպաստ յանձնաժողով՝ ստորագրահաւաքի նախագահութեամբ: Ես ոչ մի յոյս չունեմ, որ պարսիկ ժողովուրդը իր հերկրացիներին օգնութեան հասնէ. բայց այդ չէ նշանակում, որ Կովկասի քրիստոնեայ և մուսուլման ժողովուրդն էլ մարդասիրական և եղբայրսիրական զգացումներ չարտայայտէ: Մեր, մանաւանդ Բագուի հարուստ թուրքերի և Պարսկաստանի հետ առևտուր անող վաճառականների վրա բարոյական և մարդասիրական պարտականութիւն կայ Բաշտի հրկիզեալներին օգնել, նպաստել այն թշուառներին, որոնք զրկվել են ամեն ինչից և այսօր ողբում են մոխիր դարձած աւերակների վրա իրանց թշուառ կեանքը:

Ցանուցն մարդասիրութեան, գթասրտութեան կոչումն ենք անում մեր երկրի Կովկասի մահմեդական և քրիստոնեայ, գլխաւորապէս հայ և թուրք տարրերին, օգնութեան ձեռք կարկառել Բաշտի հրկիզեալ պարսիկ ժողովրդին, ուղարկելով իրանց նպաստները Յանձնաժողովին, որ կը կազմվի այս օրերս: Ուրախութեամբ յանձն եմ առնում հասցնել նպաստները յանձնաժողովին: Կարելի է հասցնել նպաստները ինձ այս հասցէով, Тегеранъ, Россійская Императорская Миссія. Амбарцуму Аракеляну. բոլոր ստացված նպաստների մասին նուիրատուներին կուղարկվի անդորրագիր ստորագրած կամ պարսից կառավարութեան կողմից:

Հ. Առաքելեան

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

—«New-York-Evening» լրագրին հեռագրում են Հավաննայից, որ 1,000 զինաւորված կուբացիներ, Պինար-Դէլրիօ գաւառում յեղափոխական դրօշակ են բարձրացրել: Նրանք յայտնել են, որ պատրաստ են կռիւ մղել անկախութեան համար:

—«Nord China Daily News» լրագրի մէջ տպված է Չիֆուից մի հեռագիր, որի մէջ ասված է, թէ Չինաստանում հակաքրիստոնէական մի լուրջ շարժում է սկսվել:

—«Daily Mail» լրագրի Բեռլինի թղթակիցը հաղորդում է, որ 1900 թւի ապրիլ ամսին Հռոմում տեղի կունենայ նորից Վիկտորիա թագուհու և Վիլհէլմ կայսրի տեսակցութիւնը, որոնց հրաւիրել է Ումբէրտո թագաւորը:

—«Berliner Tageblatt» լրագրին հեռագրում են Կ. Պոլսից, որ այնտեղ մեծ անհանգստութիւն է պատճառում այն բանը, որ հայերը խմբերով կաթոլիկութիւն են ընդունում: Այդ դէպքը արդէն վկայում է, որ ուժեղացել է ֆրանսիական ազդեցութիւնը, որը աշխատում է թուլացնել Բ. Դուռը:

—«Figaro» լրագրում «Whist» կեղծ անունով աշխատակիցը մի յօդուած է տպել՝ «Վինձօրից վերադարձը» անունով, որի մէջ ասված է, թէ Գերմանիայի այժմեան քաղաքականութիւնը շատ նման է այն քաղաքականութեան, որ նա ունէր յոյն-թիւրքական պատերազմի ժամանակ: Բեռլինի կաբինէտը այն ժամանակ գործում էր Եւրոպայի հետ համաձայն, միայն նկատելի էր, որ նա նրանցից կանջատվի անմիջապէս, հէնց որ այդ պահանջեն նրա սեփական շահերը: Այժմ ընդհանուր կարծիք է տիրում, որ Գերմանիան չափազանց մօտեցել է Անգլիային: Ֆրանսիական ընդհանուր շատերի օրգան «Echo de Paris» լրագիրը, ընդհակառակն, համոզված է, որ Գերմանիան պախարակում է Չէմբէրլէնի քաղաքականութիւնը և մինչև անգամ պահանջում է, որ Տրանսվաալը պահպանէ իր անկախութիւնը:

—«Hamburger Corresp.» պաշտօնական լրագրում տպված է հետևեալ հեռագիրը. «Եթէ մինչև անգամ Անգլիայի և Գերմանիայի մէջ համաձայնութիւն լինի կայացած Խաղաղ ովկիանոսի, Հարաւային-Աֆրիկայի կամ արևմտեան Ասիայի վերաբերմամբ, այդ դէպքում էլ մենք չէինք կաշկանդի մեր ընդհանուր քաղաքականութիւնը: Գերմանական կայսրի Անգլիա գնալը ոչ մի փոփոխութիւն չէ առաջացրել մեր քաղաքականութեան մէջ: Մենք ցանկանում ենք հաշտ մնալ բոլոր պետութիւնների հետ, նմանապէս Անգլիայի հետ: Բայց ոչ Լօնդօնում, ոչ էլ Պարիզում թող չը կարծեն, թէ մենք Ֆրանսիայի կամ Անգլիայի համար պատրաստ ենք այրել մեր մատները: Մենք հետևում ենք գերմանական սեփական քաղաքականութեան, և այդ պատճառով էլ, որպէս զի այդ քաղաքականութիւնը ունենայ իր արդիւնքը, մեզ հարկաւոր է զօրեղ նաւատորմ, որը և մենք ձեռք կը բերենք:»

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՌՈՒՍԱՑ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

—

26 նոյեմբերի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ: Գէօրգեան տօնի առիթով Ձմեռային պալատում տեղի ունեցաւ Բարձրագոյն ելք դէպի Մեծ տաճարը և ապա Գէօրգեան դահլիճը, որտեղ տեղի ունեցաւ եկեղեցական հանդէս:

ՊՐԷՏՕՐԻԱ, նոյեմբերի 24-ին: «Րէյտէրի գործ.:» Տեղեկութիւն է ստացված, որ այսօր, ժամի 6-ին, Մօդէր գետի մօտ սկսվեց կռիւ:

ԿՈՒԻՆՍՏԱՈՒՆ, (Կապլանդիա), նոյեմբերի 23-ին: «Րէյտէրի գործ.:» Այստեղ Դօրդրեխտից եկած մի բնակիչ պատմում է, որ բօէրները, Դօրդրէխտ մտնելու ժամանակ, գրկաբաց ընդունվեցին ազգաբնակութեան մեծամասնութեան կողմից:

ՄԱԳԱԼԱՏՍԻԷ, նոյեմբերի 18-ին: «Րէյտերի գործ.»: Տեսնված են բոլոր պատրաստութիւնները վաղը՝ այնտեղ գտնվող բոլոր զօրքերով, յարձակում գործելու, ուղղելու երկաթուղու գիծը և վերականգնեցնելու հաղորդակցութիւնը Մեֆկինգի հետ: Բօէրները ուժեղ դիրք ունեն բռնած Մետցիմակլաբա գետի վրա, Մեֆկինգից դէպի հիւսիս 100 մղոն հեռաւորութեան վրա:

ԼՕՐԷՆՑՕ-ՄԱՐԿԵԶԷ, նոյեմբերի 24-ին: «Րէյտերի գործ.»: Այստեղ եկաւ գերմանական «König» նաւը գերմանական և հօլանդական Կարմիր Խաչի խմբերով: Խմբերին դիմաւորեց այստեղ Տրանսվաալի գերմանական հիւպատոսը: Վաղը նրանք ճանապարհ կընկնեն Տրանսվաալ:

ԿՈՒԻՆՍՏԱՈՒՆ: «Րէյտերի գործ.»: Լէդի-Գրէյից ստացված տեղեկութիւնների համաձայն, Դօրդրէխտ գրաւել են ոչ թէ Օրանժեան բօէրները, այլ Կապլանդիայի ապստամբները:

ԼՕՆԴՕՆ: «Times» լրագրին հաղորդում են՝ Ֆրէրի մօտ գտնվող բանակից, նոյեմբերի 24-ից, որ բօէրները Կօլէնզօի մօտ գտնվող իրանց հինգ բանակներից ամենամեծով ուղևորվեցին դէպի արևելք:

ԼՕՆԴՕՆ: «Րէյտերի գործ.»: Զինուորական մինիստրութիւնը յայտնում է, որ այսօր Մէտուէնից չէ ստացվել տեղեկութիւն:

Օրանժ-Րիվերից հեռագիրը հաղորդում է, որ այսօր առաւօտեան, Գրաստօնի մօտ երկաթուղիական շինութիւնները օդն են թռցրել և քանդված են հեռագրական թելերը: Դրինէլից եկած սուրհանդակը լուր է բերել, որ հիւսիսային կողմում տեղի ունի սաստիկ թնդանօթաձգութիւն:

ԼԷԴԻ-ՍՄԻԹ: «Րէյտերի գործ.»: Նոյեմբերի 19-ից սկսած սպանված են ընդամենը 5 օֆիցէրներ և 26 զինուորներ. վիրաւորված են 15 օֆիցէրներ և 130 զինուոր:

ԼՕՆԴՕՆ: Առաւօտեան լրագիրները բացատրում են զինուորական մինիստրութեան հաղորդութիւնը, որպէս ապացոյց այն բանի, որ Մէտուէնի հետ հաղորդակցութիւնը կտրված է: Տիրում է սաստիկ երկիւղ: Ասում են, որ մինիստրների խորհրդում քննվում էր Կապլանդիայի աֆրիկանդերների վարմունքը: Լուրերին նայելով, բացված է մեծ դաւադրութիւն: Կապշտադտում սպասվում են բազմաթիւ ձերբակալութիւններ:

Բրիւսէլից հեռագրում են առաւօտեան լրագիրներին, որ Կապլանդիայի հօլլանդացիների ապստամբութիւնը աճում է և անզօր է դարձնում Ֆրէնչի և Գատէկրի երկու դիվիզիաները:

27 նոյեմբերի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ: Եկող 1900 թւի յունվարից նորից կը սկսվի հրատարակվել «Русское Обозрѣніе» ամսագիրը՝ Ալէքսէյ Ֆիլիպպովի խմբագրութեամբ:

ՄՕՍԿՎԱ: Կոմս Լ. Ն. Տօլստօյի դրութիւնը տատանվում է. ցաւը կամ սաստկանում է, կամ թուլանում: Ջերմութեան աստիճանը սովորական է: Սրտի գործունէութիւնը հաւասարաչափ է, բայց թոյլ: Հիւանդը շատ թոյլ է և պառկած է անկողնում:

ՎԻԷՆՆԱ, նոյեմբերի 25-ին: Երեկոյեան կայսրի մօտ տեղի ունեցաւ ճաշ, որտեղ ներկայ էին՝ Մեծ Իշխան Նիկոլայ Նիկոլաեվիչ Գրուպէնսկի գնդապետի և Գալի հետ, էրցհերցօգներ Ֆրանց Ֆերդինանդ և Օտտօն, ռուսաց դեսպան կոմս Կապնիստ դեսպանատան անդամների հետ, զինուորական կցորդ Վօրօնին, կոմս Գօլուխովսկին, Կրիգգամէր, Բէկ և պալատական անձեր: Կայսրը հագած ունէր ռուսաց դրագունների համազգեստ, իսկ Մեծ Իշխան Նիկոլայ Նիկոլաեվիչ՝ աւստրիական դրագունների համազգեստ: Մեծ Իշխանը նստած էր կայսրի աջ կողմը:

ՎԻԷՆՆԱ, նոյեմբերի 26-ին: Կայսրը այսօր գնաց Մեծ Իշխան Նիկոլայ Նիկոլաեվիչի մօտ, որը վերադարձել էր որսից վաղ առաւօտեան, բայց Մեծ Իշխանին տանը չը գտաւ: Օտտօ, Ֆերդինանդ և Կարլ էրցհերցօգները այցելեցին նմանապէս Մեծ Իշխանին:

ԼՕՆԴՕՆ: «Րէյտէրի գործակալութիւն:» Զինուորական մինիստրութիւնը հրատարակել է Կապշտադտում զօրքի հրամանատար մի օֆիցերի հեռագիր, երէկվայ երեկոյեան ժամի 9-ից. «Թշնամու ուժերը բաղկացած են, ինչպէս հաղորդում են, հետևեալից. 800 մարդ Դօրդրէխտում, 700 մարդ 6 թնդանօթով Զէմստաունից դէպի Դօրդրէխտ տանող ճանապարհի վրա, 1500 մարդ Ստորմբերգում, մի մեծ ուժ, անորոշ քանակութեամբ, Ստէյնսբուրգում և 400 մարդ Մօլտէնօում:

Գեներալ Ֆրէնչ հաղորդում է նոյեմբերի 25-ից, որ նովօզելանդեան հեծելազօրքը լուսաբացին թողեց Նաուպօրտ և գրաւեց Արունդելից դէպի հարաւ գտնվող լեռները, որպէս զի օգնէ հեծելազօրքերին երեք երկաթուղիական գնացքով դուրս գալու: Արունդէլ երեկոյեան 6 ժամին գրաւեցին: Թշնամին կանգնած է Արունդէլի միւս կողմը երեք մղոն հեռաւորութեան վրա: Մէկ բատարէիա և մէկ բատալիօն հետևակ զօրք, որոնց ուղարկել էին Մօդէր-Րիվերից, յետ մղեցին մի զօրաբաժին, որ բաղկացած էր 1000 մարդուց և մէկ թնդանօթից, որոնք քանդել էին երկաթուղու գիծը: Մեր կողմից սպանվեց մէկ մարդ և վիրաւորվեցին 14 մարդ: Մէկ վիրաւորված բօէր գտան Էնսլինի մօտ: Հեռագրական և երկաթուղիական հաղորդակցութիւնը Մօդեր-Րիվերի հետ նորից բացված է:

28 նոյեմբերի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ: Ի նկատի առնելով, որ «Сѣверный Курьеръ» լրագիրը հրատարակվելու օրից վնասակար ուղղութիւն է բռնել, որ առաւել նկատվեց «Կեանքի բարդութիւն» և «Ով է» երկու յօդուածների մէջ, որոնք լոյս տեսան 1 և 21 համարներում, ներքին գործերի մինիստրութեան կառավարիչը որոշեց «Сѣверный Курьеръ» լրագրին յայտնել առաջին նախազգուշութիւն:

ԿԱՊՇՏԱԴՏ, նոյեմբերի 25-ին: «Րէյտերի գործ.»: Օրանժ-Րիվերից ստացած տեղեկութիւնների համաձայն, բօէրները քանդել են Մօդեր-Րիվերից 20 մղոնի վրա գտնվող երկաթուղիական կամուրջը: Այնտեղ ուղարկված գնացքի վրա նրանք թնդանօթներ էին արձակում: Ստորմբերգի մօտ ժողովվել են մեծ թւով բօէրներ: Նրանց դիրքերը ուժեղ են: Գրիէսկի մօտ բօէրները կտրել են լարսի մետաղաթելը, որի պատճառով գետով անցնելը այժմեան անձրևային ժամանակ անհնարին է դարձել:

ՍԵՎԱՍՏՕՊՕԼ: Ծովային ժողովարանում տեղի ունեցաւ փոխադարձ նախաճաշիկ, որ տուեց ծովապետ Ֆուրնիէ: Ներկայ էին նաև կանայք: Նախաճաշիկից յետոյ տեղի ունեցան պարեր: Ֆուրնիէ իր շքախմբով սիրալիր բարեմաղթութիւններից յետոյ գնաց «Cosmao» նաւը: Ժամի 4-ին նաւը ճանապարհ ընկաւ: Սեվաստապոլից ծովապետ Ֆուրնիէի նաւով հեռանալու և նրան ճանապարհ դնելու տեսարանը հանդիսաւոր էր և սրտաշարժ: Ծովափը լիքն էր բազմութիւնով: Ծովափերի ամեն կողմից լսվում էին թնդանօթաձգութիւն, ազգային հիմն և մարսէլիէզ: «Cosmao»-ի յետևից գնում էին բազմաթիւ նաւեր:

ՊՐԷՏՕՐԻԱ: «Րէյտէրի գործ.» Տեղեկութիւն է ստացվել, որ այսօր, առաւօտեան, տեղի է ունեցել կռիւ Շօլցնեկի և Սպէյտֆօնտէնի մօտ: Բրիտանական զօրքերը յարձակում են գործել Կրօնիէի զօրաբաժնի վրա: Հաղորդում են նաև Սպէյտֆօնտէնի միւս կողմը, դէպի Կիմբերլէյ տեղի ունեցած կռւի մասին, որից կարելի է եզրակացնել, որ Կիմբերլէյի բերդապահ զօրքը դուրս գալու փորձ է արել:

29 նոյեմբերի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ: Նոյեմբերի 28-ին Ձմեռային պալատի Նիկոլաեվսկի դահլիճում, Բարձրագոյն ներկայութեամբ տեղի ունեցաւ ճաշ Գէօրգի զօրավարի շքանշանի ասպետների և ոսկէ սուր ունեցող անձանց համար: Ճաշին բարեհաճեց ներկայ լինել Թագուհի Կայսրուհի Ալէքսանդրա Ֆէօդորօվնա:

ՄՕԼՏԵՆՕ: 28 նոյեմբերի: Գատէկր, 2000 մարդու գլուխ անցած, երկու բատարէաներով, շտապով արշաւեց Ստորմբէրգի վրա, ուր բօէրները գրաւած ունէին մի շատ զօրեղ դիրք: Բօէրները կրակ սկսեցին թափել հէնց այն րօպէին, երբ անգլիացիները կանգնել էին դիրքի ստորոտում: Երեք ժամ տևող թնդանօթաձգութիւնից յետոյ անգլիացիները, համոզվելով որ դիրքը անառիկ է, յետ քաշվեցին:

ԼՕՆԴՕՆ, 28 նոյեմբերի: Զինուորական մինիստրութիւնը Գատէկրից հետևեալ հեռագիրն ստացաւ. «Ցաւում եմ, որ պարտաւոր եմ հաղորդել ձեզ, որ այսօր առաւօտեան Ստորմբէրգի վրա յարձակումը յետ մղվեց մեծ կորուստներով: Թշնամու դիրքի վերաբերմամբ մեզ մոլորեցրին ճանապարհ ցոյց տուողները. բացի դրանից տեղն անսպէտք դուրս եկաւ»:

Զօրքերի հրամանատարը Կապշտադտում հեռագրում է. «Որքան յայտնի է, Գատէկրի կորուստները հետևեալներն են. վիրաւորվեցին 9 օֆիցէր, 9 կորան, երկուսը սպանվեցին. վիրաւորվեցին 17 զինուորներ, իսկ 596 անյայտ կորան:

ԼՕՆԴՕՆ: Ստացված տեղեկութիւնների համեմատ, Ստորմբէրգի մօտ եղած կռւի մէջ գեներալ Գատէկրի զօրքերից ամենից շատ վնասվեցին իրլանդական հետաձիգները և նորթումբէրլանդեան հրացանաձիգները: Այդ գնդերից առաջինում վիրաւորվեցին 7 օֆիցէր և 12 զինուորներ, կորան 3 օֆիցէր և 290 զինուորներ: Վերջին գնդից անյայտ կորան 6 օֆիցէրներ և 306 զինուորներ:

ՆՕՎԳՕՐՕԴ: Նոյեմբերի 27-ին բացվեց քաղաքային ջրանցքը, որ կառուցված է ինժենէր Ալտուխօվի յատակագծով: Ջրանցքի կառուցումը նստեց 235,000 ռուբլի:

ԽԱՐԿՕՎ: Դեկտեմբերի 1-ին նշանակված է բրդի առևտրով պարապող Խարկօվի ընկերութեան ակցիօնէրների արտակարգ ժողովը՝ ընկերութեան գործունէութեանը վերջ դնելու հարցը քննելու համար: Այդ ընկերութիւնը 60 տարուց աւելի է, որ գոյութիւն ունի: Այդ ժողովը, համաձայն ֆինանսների մինիստրութեան վճռի, կայացած կը համարվի՝ որքան էլ ակցիօնէրներ ներկայ լինեն:

ԼՕԴԶ: Նոյեմբերի 28-ին, երեկոյեան այրվեց Բաումգարտէնի մանելու գործարանը, որ ապահովագրված է «Якорь» ընկերութեան մէջ: Վնասը 100,000 ռուբլի է: Առաւօտեան մոխրի տակ թաղնված կրակից նոր հրդեհ սկսվեց, որ ոչնչացրեց չոգեշարժ ջրաղացի չապահովագրված հարևան շինութիւնը, որը նոյնպէս այրված մանարանի տիրոջն է պատկանում: Վնասը 80,000 ռուբլի է:

ՄԱԶԵՐՈՒ: Օրանժեան հանրապետութեան վերջին լրագիրները հաղորդում են, որ թշնամական գործողութիւնների սկզբից բօէրները կորցրին 200 սպանված և 240 հոգի վիրաւորված:

ՆԱՈՒՊՕՐՏ: Արունդէլի այն կողմը մեծ տարածութեան վրա տեղի ունի թնդանօթաձգութիւն առաջապահ զօրաշղթաների միջև: Անգլիացիները արշաւում են Սաննագօղաամի վրա. բօէրները յետ են քաշվում Տաաիբօշլագտէի ուղղութեամբ:

ԼՕՆԴՕՆ: Ուայտի պաշտօնական հեռագրի մէջ, նոյեմբերի 27-ից (դեկտեմբերի 9) հաղորդվում է. «Անցեալ գիշեր ես հրամանագրեցի գեներալ Գունտէրին՝ նատալեան 500 կամաւորների և 100 մարդուց բաղկացած թեթև հեծելազօրքի գլուխ անցած արշաւել՝ յանկարծ վրա հասնելու համար թշնամու դիրքին Լօմբարդսկօպի վրա: Այդ ձեռնարկութիւնը պսակվեց կատարեալ աջողութեամբ: Մենք գրաւեցինք բլուրը, այնպէս որ մենք ոչնչացրինք մէկ վեցդիւյմանոց թնդանօթ: Գրաւեցինք և Լէդի-Սմիթ ուղարկեցինք վառօդ և Մաքսիմի մէկ թնդանօթ: Բրիտանացիների կողմից վիրաւորվեց մէկ մայոր և մէկ զինուոր սպանվեց: Մի և նոյն ժամանակ

հուսարների էսկադրօնը պատեց Նիկոլսոնգիւմ չո բլը, այրեց Կրաալը և կտրեց բօէրների հեռագրական գիծը:

ՍԱՆ-ՌԷՄՕ: Ալբէնգիի մօտ, տօնէլում երկու գնացքների ընդհարում տեղի ունեցաւ: Ընդհարումը սարսափելի էր: Սպանվածներ և վիրաւորվածներ շատ կան: Վենտէմիլլիում գնացքներ են կազմակերպվում վնասվածներին օգնութիւն հասցնելու համար:

ԼՕՆԴՕՆ: Ռէյտէրի «գործակալութեան» հաղորդում են Պրէտօրիայից, որ գերմանական և հօլլանդական սանիտարական խմբերը հասան այնտեղ Նոյեմբերի 26-ին և հրացմունքով ընդունվեցին: Խմբերի կէսը գնում է Նատալ, միւսը—Օրանժեան հանրապետութիւնը:

Խմբագիր՝ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Հրատարակիչներ՝ ԹԱԳՈՒՀԻ ՏԻԳՐԱՆԵԱՆ
ԻՍԱՀԱԿ ՄԵԼԻՔ-ԱՂԱՄԱԼԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Բ. ՆԱԽԱՍԱՐԴԵԱՆԻ

(Կուկիա, Վօրօնցօվի արձանի հանդէպ)
Հիւանդներին ընդունում են ամեն օր, բացի կիրակի օրերից:

ԱՌԱՒՕՏՆԵՐԸ՝

Բ. Ա. ՆԱԽԱՍԱՐԴԵԱՆ—11—12 ժ. վիրաբուժութեան, վեներական (սիֆիլիս) և միզասեռ. հ.
Կ. Մ. ՉԻԿՈՎԱՆԻ—9—10 ժ. աչքի, ներքին և նեարդային հ.
Զ. Ի. ԲԱԲԱՆԱՍԵԱՆՑ—11—12 ժ. կանանց և երեխայոց հիւանդ.
Ի. Ֆ. ԳՐՕՏԱՍԵՎԻՉ—12—1 ժ. ականջի, կոկորդի, քթի և կրծքի հ.
Ա. Գ. ԿԱՐԱԳԵՏԵԱՆՑ—1—1½ ժ. ներքին և երեխայոց հ.
Ա. Գ. ԳՈՒՐԿՕ—1¼—2 ժ. ներքին և միասեռական հ.

ԵՐԵԿՈՆԵՐԸ՝

Ի. Ֆ. ԳՐՕՏԱՍԵՎԻՉ—5—6 ժ.
Ա. Ն ՇԳԱԿՕՎՍԿԻ—6—7 ժ. նեարդային (ելեքտրաբուժութիւն), վեներական և մորթի հ.
Բ. Ա. ՆԱԽԱՍԱՐԴԵԱՆ—7—7½ ժ.
Տ. Ի. ԲՈՒԴԵՆԿՕ—քիմիական և խոշորացուցական հետազօտութիւններ է անում մէզի, խխի, արեան և այլն:
Վճար 50 կ. չքաւորները ձրի: Համախորհրդի (կոնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին:
Օ. Տ. ԱՌՎԱՆԻՏԱԿԻ—պարապում է տանը ծաղկահատութեամբ, բժշկական մարմնամարզութեամբ և մարզելով. դիմել 11—1 ժ.:

Հիւանդանոցի վերատեսուչ՝
56—150 Բժշկապետ ՆԱԽԱՍԱՐԴԵԱՆ

Սամարկանդի հայոց աղօթատան համար հարկաւոր է մի ձայնաւոր և ժամակարգութեանը հմուտ տիրացու: Կը ստանայ ամսական քսանհինգ (25) րուբլի ռոճիկ և սենեակ. կունենայ տարեկան 200—250 րուբլի եկամուտ. ճանապարհածախսը ըստ հեռաւորութեան: Հասցէն՝ Самаркандъ (Туркестанская область). Армянскому ктитору Михаилу Гукасову. 5—5

ԹԻՖԼԻՍԻ ԺՈՂՈՎԱՐԱՆ

Կիրակի օր, դեկտեմբերի 5-ին, յօգուտ
ԹԻՖԼԻՍԻ ՀԱՅՈՒՀԵԱՑ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
տեղի կունենայ

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԿՕՏԻԼԻՕՆ-ՄՕՆՍՏՐՈՎ.
Սկիզբն է երեկոյեան ժամը 9-ին
Տոմսակի գինն է 2 ր. 10 կ.
Տոմսակներ նախօրօք կարելի է ստանալ ընկերութեան Կարի արհեստանոցում, Գանովսկայա փողոց, № 25, իսկ պարահանդէսի օրը՝ ժողովարանում: 1—3

ԹԻՖԼԻՍԻ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

ԲԺ. ՄԻԽԱՅԻԼ ԳԷԴԷՎԱՆՕՎԻ

Հիւանդներին ընդունում է ամեն օր, բացի կիրակի օրերից:

Առաւօտները՝

Վ. Ի. ՃԻՃԻՆԱՁԷ—ատամների հիւան. 8—10 ժ.
Գ. Գ. ՄԱՂԱԼՕՎ—ներքին հիւանդ. 9—10 ժ.
Գ. Կ. ԷՐԻՍԹՕՎ—վիրաբուժութեան. 10—12 ժ.
Ն. Տ. ՄՈՒԼԻՆ—ականջի, կոկորդի և քթի հ. երկուշաբթի, չորեքշաբթի և ուրբաթ օր. 10½—12 ժ.
Ա. Ն. ՇԱՏԻԼՕՎ—աչքի հ. 12—1 ժ.
Ե. Խ. ԱԴԱՄԵԱՆ—ներքին հ. երեքշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ օր. 12—1 ժ.
Ն. Զ. ՈՒՄԻԿՕՎ—երեխաների հ. երկուշաբթի և ուրբաթ օր. 12—1 ժ.
Վ. Լ. ՄԱՐԿԵՎԻՉ—վիրաբուժական հ. 12½—1½ ժ.
Ի. Դ. ԲԷԳԹԱԲԷԳՕՎ—վեներական, մորթի և միզասեռ. հ. 1½—2 ժ.
Մ. Ա. ԳԷԴԷՎԱՆՕՎ—նեարդային և ելեկտրոթէրապիա, 1—2 ժ.
Կ. Ի. ԳՁԵԼԻԵՎ—ականջի, կոկորդի, քթի հ. երեքշաբթի, հինգշաբթի, շաբաթ օր. 2—3 ժ.

Երեկոները՝

Դ. Ա. ԳԷԴԷՎԱՆՕՎ—ներքին և երեխաների հ. (ծաղկահատութիւն) 5—6 ժ.
Ի. Ն. ԹՈՒՄԱՆՕՎ—կանանց և մանկաբարձական, 5—6 ժ.
Ս. Ի. ՎԱՑԱՁԷ—ներքին հ. և մասսաժ, 6—7 ժ.
Հիւանդանոցում գտնվում են մշտական մահճակալներ և բժշկական սենեակ խոշորացուցական և քիմիական հետազօտութիւնների համար:
Վճարը խորհրդի համար—50 կ. Միացածը պայմանով:
Նիկոլաեվսկայա փողոց, Վօրօնցօվի արձան հանդէպ, տ. Սագինօվի, № 11.

Հիւանդանոցի վերատեսուչ՝
2—20 Միխայիլ Գէդէվանով

ԲԱԳՈՒ—ՍԵՒ ՔԱՂԱՔ

Մարգարեանի գործարանում բացված է ԿԵՐՕՍԻՆԻ, ԳԱԶՕԼԻՆԻ, ՍՕԼԵԱՐԻ ԻՒՂԻ և այլ ՆԱՒԹԱՅԻՆ ՄՆԱՑՈՐԴՆԵՐԻ

ՊԱՀԵՍՏ

Ցանկացողներին կարելի է տալ և վագոններով: Դիմել՝ Черный городокъ, Михаилу Канджунцову, заводъ Маркарова.
(ե. հ. շ.) 15—15

Պատրաստում ենք և ցանկացողներին ուղարկում ամբողջ Կովկասում ամենայայտնի Գանձասարի վանքի քարահանքից ամենաընտիր տեսակի «ՂԱՐԱԲԱՂԻ»

ՋՐԱՂԱՑԱՔԱՐԵՐ

մատչելի գներով և զանազան մեծութեան:

Մեր հասցէն. Евлахъ, контора Меликъ-Пашаянъ.

Որովհետև վերջերս երևացել են նաև ուրիշ հանքերի քարեր, որոնք յատկութեամբ շատ ցածր են կանգնած, ուստի խնդրում ենք ցանկացողներին դիմել միմիայն մեզ:
11—40 Քարահանքի կապալառու՝ Աբրահամ Հասան-Ջալալեանց

ՆԻԿՈՂԱՅՈՍ ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ

Հեղինակ «Ձեռնարկի առևտրական և գործարանական հաշուապահութեան
ՈՒՍՈՒՑԱՆՈՒՄ ԵՒ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄ Է

Երկու սեռի անձանց՝ 4 ամսվայ ընթացքում հաշուապահութիւն գործնականապէս, երաշխաւորելով, և եղած դէպքերում յանձն է առնում պաշտօնի առաջարկել:

ՊԱՐԱԳՄՈՒՆՔԻ ԱՌԱՐԿԱՆԵՐՆ ԵՆ

Ա) Կրկնակի խտալական հաշուապահութիւն ըստ ամենայն առևտրական ճիւղերի, հանդերձ նաւթային արդիւնաբերական և կերոսինի գործարանական հաշուետւութեան:
Բ) Առևտրական թուաբանութիւն:
Գ) Առևտրական նամակագրութիւն:
Դ) Գեղագրութիւն և ամենավատ ձեռքերի ուղղելը:

Պարապմունքները սկսվելու են 1900 թւի յունվարի 15-ից, ճաշից յետոյ, և պարբերաբար շարունակվելու են իւրաքանչիւր ՉՈՐՍ ամսից յետոյ. իսկ կիրակի օրերը լինելու են առանձին գործնական պարապմունքներ:

Ցանկացողները թող դիմեն գրաւոր կամ անձամբ 3 ժամից մինչև 6 ժամ երեկոյեան, ՍՕԼՕԼԱԿ, Սերգիեվսկայա փողոց, տուն Լիսիցեանի, № 20:

Վերոյիշեալ հաշուապահութեան ձեռնարկը ծախվում է ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ, հեղինակի մօտ, և Ռուսաստանի բոլոր յայտնի գրավաճառանոցներում: ԳԻՆՆ Է 3 ր. 50 կոպէկ: Օտարաքաղաքացիները գիրքը գնելու համար կարող են դիմել հեղինակին, առանց պօստի ծախս վճարելու: 19—20

Վաճառվում է, Մոսկվայում տպված,

„ՍՈԽԱԿ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ“

ազգային լիակատար ԵՐԳԱՐԱՆԻ առաջին հատորը, չորրորդ տպագրութեամբ, բաղկացած 402 մե, ծաղիր երեսներից, 300-ից աւելի գործածական երգերով, բանաստեղծութիւններով և երգերին վերաբերեալ արձակ գրուածքներով: Իւրաքանչիւր օրինակի գինն է 1 ր., ճանապարհածախսով—1 ր. 20 կ.: 10 օրինակ գիրք պահանջողը ճանապարհածախս չէ վճարում: Ցանկացողները, յայտնելով իրանց ճիշդ հասցէն՝ դիմում են Բագու, «Սոխակի» հրատարակիչ Գրիգոր աւագ քահանայ Գրիգորեանցին, այսն հասցէով. Протоіерею Григорію Григоріанцъ въ Баку. (ո. չ. ե.) 10—10

BATEAUX A VAPEUR FRANCAIS N. PAQUET ET C-ie

ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ՆԱՒԱԳՆԱՑՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ն. ՊԱԿԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Կանոնաւոր և ուղղակի նաւագնացութիւն ՄԱՐՍԷԼԻՑ ԲԱԹՈՒՄ, չորեքշաբթի օրերը, երկու շաբաթը մի անգամ,

Եւ հակառակը՝ Բաթումից Մարսէլ, մտնելով Տրապիզոն, Սամսոն և Պօլիս: Մեկնում է Բաթումից՝ չորեքշաբթի, 8/20 դեկտեմբերի ՍԻՐԱԿՍԻ շոգենաւը, նաւապետ ԳԱՐՐԻԳ: Եւ այսպէս շարունակաբար, երկու շաբաթը մի անգամ, չորեքշաբթի օրերը, ժամը 4-ին ճաշից յետո:

Բաթումից Պարիզ ուղղակի հաղորդակցութեան տոմսակներ տրվում են սովորականից պակաս գներով:

Ամիսը մի անգամ կանոնաւոր հաղորդակցութիւն Բաթումի և Անտվէրպէնի մէջ, ընդունելով ապրանքներ բոլոր հիւսիսային նաւահանգիստների համար:

Ապրանքների և ճանապարհորդների մասին հարկաւոր տեղեկութիւններ ստանալու համար թող բարեհաճեն դիմել ընկերութեան գործակատարներին՝

ԲԱԹՈՒՄՈՒՄ—պ. Վիկտոր դ'Արնօին, Նաբէրէժնայա: ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ—պ. Օ. Գ. Բարեկենդանեանին, Սիօնի փող. Խօջափարուխովի և Մայսուրաձէի քարվանսարա: ԲԱԳՈՒ—եղբ. Վ. և Ի. Մութաֆեանններին, Նաբերեժնայա փողոց, տուն Կրասիլնիկովի, № 27: ՆՕՎՕՐՕՍՍԻՅՍԿ—պ. Մեյխոլ Հերշենրօդերին: (ե. հ. շ.) 13—20

ВѢСТНИКЪ ВИНОДѢЛІЯ

ЕЖЕМѢСЯЧНЫЙ ИЛЛЮСТРИРОВАННЫЙ ЖУРНАЛЪ

ОТКРЫТА ПОДПИСКА НА 1900 Г. (9-Й ГОДЪ ИЗДАНІЯ).

Журналъ выходитъ подъ редакціей ВАСИЛІЯ ТАИРОВА, безъ предварительной цензуры, ежемѣсячными иллюстрированными книжками въ четыре печатныхъ листа, по самой обширной программѣ и при постоянномъ сотрудничествѣ выдающихся иностранныхъ и русскихъ ученыхъ и спеціалистовъ.

„ВѢСТНИКЪ ВИНОДѢЛІЯ“ **рекомендованъ** Учеными Комитетами Министерства Народнаго Просвѣщенія и Министерства Государственныхъ Имуществъ. Кромѣ того, ему присуждены: 1) **дипломъ перваго разряда**—на Всероссійской промышленной и художественной выставкѣ 1896 года въ Нижнемъ-Новгородѣ, 2) **почетный дипломъ**—на Международной выставкѣ плодоводства, виноделія и огородничества 1894 года въ С.-Петербургѣ, 3) **почетный дипломъ**—на Выставкѣ плодоводства и садоводства Новороссійскаго края 1898 года въ Одессѣ, и 4) **серебряная медаль**—на Международной промышленной, художественной и научной выставкѣ 1895 года въ Бордо.

ПОДПИСНАЯ ЦѢНА съ пересылкою и доставкою: На полгода—3 р. 50 к., за границу—4 руб. На годъ 6 р., за границу—7 р.

◆ Имѣется ОГРАНИЧЕННОЕ количество полныхъ экземпляровъ журнала за 1892, 1893, 1894, 1895, 1897, 1898 и 1899гг. ЦѢНА за годъ для лицъ, **подписавшихся на „Вѣстникъ“ 1900 года до 1-го числа наступающаго января**: 1892 г.—6 р. 1893 г.—3 р. 50 к., 1894 г.—3 р. 50 к., 1895 г.—4 р., 50 к., 1896 г. (полные экземпляры **распроданы**), 1897 г.—5 р. 50 к., 1898 г.—5 р. 50 к. и 1899 г. 6 р. Цѣны показаны съ пересылкою; безъ доставки—на 50 к. дешевле, а за границу—на 1 р. дороже. Съ 1-го января 1900 г. цѣны на могущіе остаться экземпляры журнала будутъ **повышены**.

АДРЕСЪ редакціи журнала „Вѣстникъ Вѣнодѣлія“: Одесса, Канатная, № 13. 1—3

ՀԱՅԹԱՅԹՈՂ ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ԱԼԱՏԻ

Ա. ՌԱԼԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՄՕՍԿՎԱ

ԾԱՂԿԱՋՈՒՐ

ՈՐ ՓՈԽԱՐԻՆՈՒՄ Է ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ՀՕՏԱՒԷՏ ՋՐԵՐԸ.
Սրուակը 60 կ. և 1 րուբլի:

ԾԱՂԿԱՍԱՊՈՆ (բարձր տեսակից)
8 տեսակ հոտով, կտորը 20 կոպ.

ԾԱՂԿԱՅԻՆ ԳԼԻՑԵՐԱՅԻՆ ՍԱՊՈՆ
8 տեսակ հոտով, կտորը 20 կոպ.

ԹՈՒՂԹԱՅԻՆ ՊՈՒԴՐԱ
Արկղը 25 կոպ. և 50 կոպ.

Москва, 1) Пассажъ Солодовникова. 2) Тверская, д. Спиридонова. С.-Петербургъ, Невскій 18.
Նաև Ռուսաստանի յայտնի դեղատներում:

М. 59808

Կենտրոնական Գրավաճառանոցում

Թիֆլիսում, վաճառվում են հետևեալ նոր գրքերը.

	Կ.
Աղանեանց Գ. ա. ք. Կարգ Աստուածպաշտութեան. 34 պատկերով	50
» Պատի օրացոյց 1900 թ.	50
Ս. Էջմիածնի ծոցի օրացոյց 1900 թ.	20
Զմշկեանց Ծոցի օրացոյց 1900 թ.	20
Ծաղարբէգեանց Ե. Հարսութեան ամսատրան, Շ. 1899 թ.	40
Իգնատիոս Լօյօլա, նրա կեանքը և հասարակական գործունէութիւնը, Թ. 1899 թ.	30
Կոստանեանց Կ. Մկրտիչ Նաղաշ և իւր տաղերը, Վ. 1898 թ.	40
» Գրիգորիս Աղթամարցին և իւր տաղերը, Թ. 1898 թ.	30
Դմիտրիեվայի Մանչուկն ու կուտիկը, Թ. 1899 թ.	20

(ե.) 3—3

Дозволено цензурою Тифлисъ, 29 Ноября 1899 г.
Типографія Грузинск. Т.—ва Большая Ванкская ул. № 27.